

Leto XVIII.

Štev. 13

Uredništvo in uprava se nahajata v Kranju štev. 173.
Telefon štev. 73.
Naročnina polletno 20 Din,
četrletno 10 Din
Izhaja vsako soboto

Gorenjec

Dopise sprejema uredništvo do torka sveder. Rokopisi se ne vrnejo. — Nekatere pisma se ne sprejemajo.
Za odgovor priložite znamke.
Govorilne ure uredništva ob ponedeljkih od 10. do 11. ure dopoldne.

Tednik za gospodarstvo, socialno politiko in prosveto

Gospodarska politika Agrarne banke

(Od našega belgrajskega dopisnika)

V ulici kralja Aleksandra v Belgradu stoji na krasnem prostoru nova, monumentalna zgradba, ki nosi na pročelju napis: Privilegirana Agrarna Banka. Ta banka, ki je bila ustanovljena l. 1929 z osnovno glavnico 700 milijonov Din, ima v prvi vrsti namen kreditirati naše poljedelstvo. Inicijativo za ustanovitev te banke je dal sam kralj Aleksander.

Preteklo soboto se je vršil četrti redni občni zbor te banke, na katerem je podal obširno poročilo o bančnem poslovanju v preteklem letu njen predsednik dr. Bogdan Marković, eden najizrazitejših predstavnikov našega bankarstva. Iz njegovega poročila posnemamo, da daje banka samo zadružna posojila zadrugam in njihovim članom navadno z rokom treh let in obrestmi 7% v manjših posojilih z garancijo dolžnika (z vknjižbo, z menico, z zastavo državnih vrednostnih papirjev), s poroštvom dveh porokov in z žirom krajevne organizacije.

Hipotekarna posojila se dajejo poljedelcem na osnovi ocenitve njihovega imetja — gospodarstva z rokom 5—25 let z obrestmi 9% oz. 10% letno. Agr. banka je v teku svojega štiriletnega poslovanja preskrbela kredite našemu poljedelstvu za več kot eno milijardo in 100 milijonov. Njeni dolžniki tvorijo skoraj eno tretjino od skupnega števila zadolženih gospodarstev v celi državi. Tendencia (namen) agrarne banke je, da v prvi vrsti kreditira malemu in srednjemu kmetu.

Poleg tega kreditiranja je banka dopolnila svoje poslovanje še z drugimi vrstami kreditov, odobrenih zadrugnim organizacijam. Dajala je specialne kredite po osebem tekočem računu (kontokorent) na podlagi obveznic poljedelskih zadrug in žiriranja kreditne institucije, potem kredite na lombard zadrugarskih obveznic, žitne kredite, kredite za zadržno prodajo hrane, za dvig živinoreje, hmeljarstva ter kredite vinogradniškim in sadjerejskim zadrugam.

Agrarna banka je bila hudo prizadeta z uredbo in kesneje še z zakonom o zaščiti kmetov, ker ni bila izvzeta kakor nekateri drugi državni denarni zavodi. To vprašanje sicer še ni končno rešeno in tukajšnji merodajni faktorji trdijo, da bo rešeno Agrarni banki v prid, ali že dosedaj je utrpela banka radi te uredbe, odnosno zakona, težko škodo. Jasno je, da more banka le z rednim odplačevanjem obresti od že danih posojil nuditi nova kreditiranja. Na podlagi omenjenega zakona pa je banka v preteklem letu dobila mesto 120 milijonov dinarjev na račun odplačil in obresti le 24 milijonov. Radi tega je morala agrarna banka v mnogočem omejiti svoje kreditiranje.

Delnice agrarne banke so po 500 Din, na borzah pa notirajo od 230-260 Din. Banka bo izplačala delničarjem v letošnjem letu 6% dividend na račun teh delnic. Za izplačilo teh dividend (približno 30 Din na posamezno delnico) jamči delničarjem država. Privilegirana

agrarna banka je po svojem poslovanju ogromnega pomena ne samo za posamezne poljedelce in zadruge, ki jemljejo kredite za svoje poslovanje, marveč za celotno naše narodno gospodarstvo. Pri vsem tem pa nas zanima eno samo važno vprašanje: Koliko koristi imamo od te agrarne banke mi Slovenci? Vemo prav dobro, da je veliko število, da, na tisoče akcij podpisalo naše slovensko združništvo, obrtništvo, trgovina in tudi naša industrija ter zadrugarstvo, ne vemo pa, koliko je slovenskih kmetov, koliko slovenskih zadrug, ki so dobile pri tej banki kredite.

Kakor naše združništvo, tako tudi slovenski kmet potrebuje dobrih in cenjenih kreditov, posebno v teh časih, ko so denarni zavodi odpovedali skoraj povsem s kreditiranjem, še bolj pa naše zadruge, katerih edini cilj je: dvigniti naše gospodarstvo s tem, da se zavaruje in pomaga kmetu, ki je enako močen steber, če je v najsevernejšem ali pa v najjužnejšem kotičku države. — Nas ne more zadovoljiti eno samo mesto v upravnem odboru te banke, zahtevamo le, da nas enako upoštevajo, kadarkoli gre za rešitev ali dvig našega narodnega gospodarstva! Slovenske gospodarske zadruge pa naj se v svojem poslovanju malo bolj zanimajo za to našo vevlačno gospodarsko institucijo.

— o — c.

Politični pregled Jugoslavija

Jugoslovanski zunanji minister Bogoljub Jevtić je obiskal te dni turško prestolico Ankaro. Na svoji poti se je ustavil tudi v Sofiji, kjer je bil nad vse prijazen sprejet. V Turčiji se je mudil več dni ter je bil deležen vse turške gostoljubnosti. Mesto je bilo polno turških in jugoslovanskih zastav. Bilo je tudi več slavnostnih banketov in čajank, kot je navada ob takih prilikah, ko „udarijo“ diplomati skupaj. Razgovori so potekali nad vse pričakovanje in pokazalo se je, da je Turčiji več do složnega dela in mirnega sožitja z ostalimi balkanskimi državami, kot pa za razna intimna prijateljstva z Italijo, kateri seveda medsebojna zastopnost na Balkanu ni posebno všeč.

Poneverbe. V davčni upravi v Banjaluki je kontrolor poneveril za četrto milijono Din vrednostnih papirjev. Zelo lepo, kaj ne!

Bolgarija

Bolgarski zunanji minister Mušanov zadnje čase zelo veliko potuje. Obiskal je Pariz, kjer mu je francoski zunanji minister Barthou priporočil sklenitev nenapadalnega pakta z vsemi balkanskimi državami. Iz Pariza se je odpravil v London, kjer je tudi dobro opravil, od tod pa v Berlin. Najbrž išče finančne pomoči.

Avstrija

V Avstriji je proglašena nova ustava, od katere pričakujejo izboljšanje gospodarskih in političnih razmer. Knez Starhemberg, ki je stopil zdaj čisto v ospredje ter je celo kandidat za podkanclerja in generala, se je mudil pretekli dni v Rimu — pri stricu „duceju“. Iz demokratičnega krščanskega socialista Dollfussa je postal sedaj heimwehrovski diktator. Konec pri tem ne bo dober. Jasno je, da Starhemberg stopa po poti svojega soseda Hitlerja in

Dollfuss bo njegova žrtev. Notranje razmere v Avstriji se še ne bodo tako hitro uredile.

Nemčija

Na zadnjo vlogo Vatikana je nemška vlada odgovorila. Vendar se vse to drži v tajnosti, Nemški „führer“ le premišljuje, ali bi bilo dobro zanj in njegove pajdaše, spustiti se v odkrit boj z 20 milijoni katoličanov v lastni državi. V Nemčiji se upirajo tudi protestantski pastori državnemu protestantskemu škofu Müllerju — češ, bodi najprej krščanski škof in potem šele narodni socialist in Hitlerjev „šimel“.

Anglija

Ministrskemu predsedniku Mac Donaldu se majoje tla. Proti njemu je nastala precejšnja opozicija.

Francija

Odnosi med Francijo in Poljsko so se znova okrepili. Francija je energično nastopila proti nemškemu oboroževanju ter hoče s tem prisiliti Nemčijo, da se vrne v Ženevo. Tako žongliranje nam ne bo prineslo miru.

Čehoslovaška

V Čehoslovaški se je ustvarila enotna katoliška fronta. P. Hlinka, voditelj slovaške ljudske stranke, se je združil z mons. Šramekom ter prešel iz opozicije v aktivno politiko. Vsekakor bo imelo to dalekosežne posledice v čehoslovaški notranji politiki in tudi zunanji.

Belgija

Najmočnejša socialistična denarna trdnjava v Evropi, Belgijska banka za delo, je falirala. Socialistični magnati se igrajo z žulji in mišljenjem delavstva. Delavstvo v trumah zapušča polomljeno barko.

Valentin Vodnik o Gorenjski

Slovenski preporodni delavec Valentin Vodnik je izdal l. 1795 (pred 139 leti) koledar, imenovan: „Velika pratka ali kuledar za tu lejt 1795“. Tam je natisnil tudi „Popisovanje kranjske dežele“. Nekaj zanimivih odstavkov o Gorenjski priobčujemo, da bodo čitatelji videli, kako je slovenski jezik napredoval in koliko se je gospodarski položaj posameznih krajev izpremenil.

V letu 1795 je Valentin Vodnik takole popisoval Kranjsko deželo:

Veliki potoki v kranjski deželi so 1. Sava, ena dereča voda, katere na dveh krajih izvira, pod Korenam inu v Bohini, ta dva izvira per Radovlci skup prideja, potler Sava na pol nočni strani dežele proti jutru na Hrovašku teče. Sava je zdrava, inu ludem dobro tekne: posavci so terdni ljudje. 2. Lublanca, ena mehka voda, izvira na Vrhnikih inu pod Zalogom v Savo pade. Pod Lublano je dereča inu zdraviši.

Na gorenskim sta dva jezera: blejsku, per tim gradu Bled. Na sredi en okrogel obrašen hribic iz jezera ven moli, na katerim je ena lepa cirkuv. Ta drugu je Bohinsku jezeru, v kateriga Savica ali zvirik bohinske Save iz ene 200 seženov visoke lukne teče, inu naenkrat lep padec od 260 seženov naredi. Spodaj iz jezera bohinska Sava ven teče.

V celi deželi (= bivši kranjski deželi) je 16 mejst, 22 tergov, 200 gradov inu okoli 4000 vasi. Posebni kraji so na Gorenskim: 1. Lublana, nekadaš Emona, poglavitnu mejstu cele dežele. Stoji na Lublanci, katere jo po sredi dejli. V Lublani prebiva okoli enajst tavežent ludi: je dosti lepo zidana, ima štir predmejsa. Ona je sedež deželnega poglavarstva inu enega Viksiškofa (knezoškofa). Je en dober kraj za kupčijo.

2. Skofia-Loka, enu mejstu, ker je dobro prebivat. Sliši škofu v Frejzingi. Tukaj inu okoli se veliko platna, cvirna inu preje proda.

3. Krajn, cesarsku mejstu, blizu je ena fužina za železu.

5. Radovlca, mejstu, sliši pod grad kneza Turna raven tiga imena; tukaj okoli inu v Bledi se veliko mezlana tke.

6. Teržič en terg. Fužine za železu ali jeklu so na Save, Javerniki, na Bisterci, v Bohinu, v Kropi, Železenkah, inu v Kamni gorici. Sita delažo v Strazišči, fajfe na Gorjušah nad Bohinam, štumfe na Jesenicah inu okoli.

Kranjsku se dejli na: Gorenjsku, Dolenjsku, inu Notreju. Gorenjsku je narmajni, vendar narbol bogatu inu z ludmi napolnenu. Dolensku je narvekši.

**Zdravilno kaštolansko
črno vino**

Din 12.—liter pri „PETERČKU“.

TEDENSKÉ NOVICE

Kranj

Škropljenje cest in tujakoprometne težave Kranja. Mestni škropilni avto vozi pri polivanju prahu navadno s tako hitrostjo po ulicah, kakor da bi treniral za kakšne dirke. Posledica tega je velika megla prahu, ki se za njim ponosno dviga v zrak. Zapršijo se na ta način posebno pritlični lokali, kamor vožnja in močni vodni pritisk kar požene meglo prahu, ki se iz sredine ulice dviga celo do stanovanj v II. nadstropju.

Kaj rado se zgodi, da se zapodi ta leteča brizgalna na ulice med osmo in deveto uro - dopoldne, seveda - ko so že vsi lokali odprti in ceste polne ljudi. Ali bi se ne moglo vsaj prvo škropljenje izvršiti v zgodnjih jutranjih urah, kakor je to navada po drugih mestih, ki so za spoznanje večja kakor je Kranj?

Že nekaj let se trudi Kranj, da bi pridobil za poletje stalne letoviščarje, ki so se dozdej samo vozili skozi mesto, ne da bi se tudi ustavili. Sama proglašenje mesta za letovišče seveda ne zadostuje, ker v slučaju deževnega vremena radi pomanjkanja večjih javnih nasadov itd. ničesar ne nudi. Tudi se spremeni prah ob slabem vremenu vsled netlakovanj ulic v pravo močvirje. Letoviščar pa ima za svoj dober denar dandanes precejšnje zahtevke, ker vsi kraji tekmujejo v tem, da tujcu kar največ nudijo.

Malo kje je najti tako malo s cveticami okrašenih oken, kakor ravno v Kranju. In vendar cvetlice po oknih tako čudovito poživijo sterilnost mestnega zidovja! Sliši se, da bo letos občina delila nagrade za najlepše s cveticami okrašena okna in balkone, kar delajo druga mesta že več let. Prav je to in hvalevredno, toda dokler se bodo po ulicah dvigale megle prahu, cvetlice zunaj na oknih ne bodo mogle uspevati.

Pozivamo tedaj občino, da naj vzame njen škropilni voz na netlakovane ulice in sicer posebno na vsej poti od Pungarta vsaj do „Bekslna“. To pa naj velja ne le za avtomobile, temveč za vsa vozila sploh, ker nekatera večkrat uprizarjajo v najprometnejših delih mesta, in ne glede na veliko nevarnost radi nezgod, pravcate dirke, kakor da za nje ne veljajo povsod znani cestni predpisi. Remedura je nujno potrebna, mestni stražniki pa so za to tukaj, da pazijo na vsako prekršitev zadnjih predpisov.

Preklic!

Izjavljam, da nisem plačnik za dolge, katere je napravila ali bi napravila moja bivša žena Uršula Ručigaj.

Ernest Ručigaj, Kranj št. 104.

„Boj“ v Kranju. V soboto 21. t. m. se je vršil na Stari pošti ustanovni občni zbor krajevne organizacije Združenja jugoslovanskih bojnikov. Brez kakršnekoli agitacije, brez reklame, brez najmanjše notice v časopisju, samo na prijateljska vabila se je zbralo nad 100 bivših bojnikov in vojakov. Nekateri so prišli s čistimi nameni, nekateri pa samo gledat, kaj bo.

V nabito polni sobi je g. ravnatelj Česen po malenkostni zamudi otvoril zborovanje in v kratkih, ostrih besedah razložil namen in pomen organizacije. Njegova jedrnata izvajanja so vsi navzoči spremljali z velikim odobravanjem, zlasti sklep pripravljalnega odbora, da se tudi v Kranju ustanovi ta razčiščevalna organizacija iz istih namenov kakor drugod: da pove, kaj je prava ljubezen do domovine in kje je treba zastaviti vse poštene sile, da se ji pomaga in da tiste, ki so že nekaj let sem tako nesramno prodajali svoj nacijonalizem in mešetarili celo s kraljevim manifestom, prisili k molku.

Pri volitvah je bil za predsednika krajevne organizacije enoglasno — na predlog g. Hama — izvoljen g. Česen, rez. kap. I. kl., za podpredsednika pa g. Slavec Ivan, rez. kap. I. kl., nato še ostalih devet odbornikov in šest namestnikov in trije člani nadzorstva (dr. Megušar, dr. Saboth, dr. Šemrov).

Z velikim razumevanjem za potrebe organizacije so navzoči nato sprejeli predlog g. predsednika o članarini in sicer za redne člane Din 24.—, za podporne Din 500.—, za ustanovne pa Din 100.— letno.

Med slučajnostmi je g. Ham, tajnik priprav. odbora in novoizvoljeni tajnik krajevne organizacije v vznesenih besedah povdarjal važnost ustanovitve te borbene organizacije za Kranj in vso njegovo okolico; dr. Saboth pa je omenil zanimivo dejstvo, da vsa stara in novoustanovljena društva s težavo zbirajo in iščejo svojih članov in pri tem niso nič izbirljiva, „Boj“ pa ima članov na pretek, da se je lahko postavil nad vse vsiljivce in vsakega niti sprejeti

ne mara — tako je nezadovoljstvo množic nad raznimi „voditelji“, ki so vodili in zvodili narod in državo na opolzka pota, kjer so ji v zadnjem trenutku priskočili na pomoč preizkušeni rodoljubi, borci, ki jo hočejo rešiti, čeprav za ceno svojega lastnega življenja. G. Fock je izrazil veliko upanje, ki ga v sedanjih, razrvanih razmerah budi tako lepa udeležba in tak hitri napredek organizacije bojnikov, dokaz, da je v slovenskem narodu, ki so mu nekateri po vsej sili hoteli utisniti pečat protidržavnosti, še dovolj zdravih sil, ki se hočejo postaviti v nesebično službo domovine in zaključil z besedami Petra Preradovića: Zora puca, bit će dana!

G. predsednik je nato še opozarjal vse člane na veliko zborovanje borcev ki se bo meseca maja vršilo v Kranju in ki obeta biti prava manifestacija vseh pošteno mislečih Gorenjcev.

Kdor želi pristopiti k tej organizaciji, naj se pismeno priglasí Združenju borcev kraljevine Jugoslavije (krajevna organizacija v Kranju) ali pa ustmeno komu izmed odbornikov (predsedniku, podpredsedniku ali tajniku).

Trinajst članov odbora krajevne organizacije J. N. S. in sicer gg. Sirc, D. Sajovic, R. Mayr, ing. Gros, Košnik, Dr. Dolar, Završnik, Colnar, Mohor, Hönigman, Majnik, Horvat, Jakofčič, v prisotnosti nečlana Štempiharja, so prejšnji teden na posebni seji sklenili, da se ima predsednik krajevne organizacije J. N. S. g. Dr. Šemrov izključiti iz stranke za dobo enega leta, ravno za toliko časa tudi še odborniki gg. Fock, ing. Bulič in Drča ter slednjič Dr. Saboth za celo življenje.

Ni nam znano, kaj so se kaznovani trinajstori tako zamerili, vendar upamo, da bodo prvi štirje svojo pokoro že še kako prenesli, „strašno hudo“ pa mora biti za slednjega, ki se v tem življenju ne bo mogel več spokoriti.

Veliko pozornost je vzbudila v Kranju zadnja sprememba vlade. Gospodje, ki so v Kranju vzeli v zakup vso politiko in ki imajo tako sijajne zveze, so sicer spremembo že dalje časa napovedovali, vendar se je njih napoved precej drugače glasila. Večina pridobitnega meščanstva pa tudi velik del iz uradniških krogov je z velikimi simpatijami sprejel zlasti imenovanje gospoda ministra Dr. Novaka, ki je znan kot skrajno ko-

cilijanten politik, kateri vživa v vseh slojih spoštovanje in zaupanje.

Kranjsko gospodarsko društvo in narodni poslanec Lončar. Iz zanesljivega vira smo izvedeli, da je narodni poslanec za kranjski srez vložil „upit“ na pristojnega ministra v Beogradu, v katerem se obrača proti odloku banske uprave v Ljubljani, s katerim se je društvo dovolilo. Gospod poslanec je mnenja, da za izdajo takega dovoljenja ni upravičen ban v Ljubljani, ampak minister v Beogradu, češ da je Kranjsko gospodarsko društvo politično društvo.

Ni nam znano, kakšen uspeh je imel ta „upit“. Vsekakor pa kaže to na skrb gospoda poslanca, da banska uprava ne prekorači svojega delokroga in skrb za svoje volilce v Kranju, zlasti iz pridobitnih krogov, ki so skoraj vsi včlanjeni v Kranjskem gospodarskem društvu.

Berite

in širite

Gorenjca!

S v. Jo št.

Romarski shod. Ker je na peto nedeljo po veliki noči birmovanje v Šmartnu, je romarski shod pri sv. Joštu preložen na šesto nedeljo, to je 13. maja. To nedeljo bo služba božja ob 6. in 9. uri.

K o v o r

Zapustil nas je naš dušni pastir g. župnik Franc Zabret, ki je odšel na svojo novo župnijo Bled. V župniji Kovor je župnikoval 4 leta, storil pa je v tej kratki dobi v dušnem pastirstvu več, kot drugi ne bi storil niti v dogledni dobi. Kako zapuščeno je dobil župnijo pri svojem priходу pred 4 leti in kako jo je zapustil sedaj, to se ne da preceniti, to ve samo ljubi Bog v nebesih. Ustanovil je več cerkvenih organizacij, katere so mu tudi pri njegovem toliko uspešnem

Prvi radio

Kdo izmed nas še ne pozna radia? Kdo ve, da je ta iznajdba pravzaprav že 100 let stara? Filip Reis, sin pekovskega mojstra iz Gelnhausna, je že leta 1861. napravil zanimiv poizkus v prenašanju glasov potom električne energije. V neki dvorani v Frankfurtu je pred enostavnim tesnim lijakom, ki je imel podobo naših lijakov za sode za vodo, igral na vijolino; zvoke vijoline so električne žice prenašale v drug aparat, ki je bil postavljen v 100 m oddaljeni šoli, ob katerem so njegovi učenci presenečeni poslušali svojega učitelja, ki ga niti videli niso — kar je za tisti čas bila največja zanimivost! Iznaidba je sicer vzbudila veliko pozornost po takratnem časopisju, potem pa je zaspala, ker ji nihče ni pripisoval kake večje praktične vrednosti. „Je prišla pač prezgodaj na svet“, je zapisal njegov življenjepisec. Iznaidatelj je umrl v največji revščini 14. jan. 1874., šele 40 let star.

Vsaka skodelica ... Kathreiner Kneippove sladne kave s pravim „Frankovim“ dodatkom je skodelica zdravja! Vprašajte enkrat Vašega zdravnika, gotovo bo tudi Vašemu zdravju dobro služila!

Obvestila Jadranski teden

Vedno bolj in bolj prodira v najširše sloje našega naroda zavest, kolikega pomena je za Jugoslovane brezpozgojna posest našega Jadrana. Jadranska straža, ki si je postavila za cilj propagando za naše morje, si je pridobila že na stotisoče članstva v celi naši državi. Jadranski stražarji se zbirajo v vseh krajih od Triglava do Gjevgljelije. Dravska banovina v zadnjem času ne zaostaja za nobeno drugo banovino, s ponosom smemo ugotoviti, da celo prednjači v marsikaterem oziru.

Oblastna odbora J. S. v Ljubljani in Mariboru sta sklenila, da se priredi v dobi od 28. aprila do 6. maja v celi dravski banovini Jadranski teden. V tem času naj se vrši intenzivna propaganda za naše morje. Zbirajo naj se pa tudi sredstva za doseg plemenitih ciljev tega društva. Vsa v tem času zbrana sredstva naj bodo temelj za socialni sklad J. S. Socialni sklad ima namen oskrbeti ob našem morju okrevališče za našo mladino. Najprej naj grede na morje bolehnih otroci, za njimi pa tudi drugi in sicer s čim manjšimi stroški.

Podmladek na gimnaziji v Kranju priredi v petek, dne 4. maja, akademijo

v gimnazijski telovadnici. Dohodek te prireditve je namenjen izključno za izlet gimnazije na morje.

V Jadranskem tednu bodo prodajali podmladkarji J. S. v Kranju koleke J. S. Dohodek te prodaje gre edino v socialni sklad. Vsak hišni posestnik naj kupi kolek za 5 Din. Nalepi naj ga pri vhodu v hišo. V vsakem stanovanju naj kupi lastnik stanovanja za vsakega stanovalca kolek za 50 para. Nalepi naj jih pri vhodu v stanovanje.

Tvrdke in privatniki naj kolekujejo v Jadranskem tednu vso svojo korespondenco s kolekom 25 para. Vse prireditve, gledališke predstave, kino predstave naj odstopijo del svojega dobička socialnemu skladu J. S.

Čuvajmo naše morje!

Krajevni odbor J. S. v Kranju.

Opozorjamo na izredni občni zbor Stokovne skupine delavstva in nameščentstva v Kranju, ki se vrši v nedeljo, dne 29. t. m. ob 9 uri dop. v Delavskem domu.

Jugoslovanska strokovna zveza je izdala „Priročnik iz delavske in nameščenske socialno varstvene zakonodaje“. Priročnik je pisan zelo poljudno in — kar pri taki množini zakonov in pravilnikov ni bila lahka naloga — zelo

pregledno. Vsem, ki se pečajo z delavskim vprašanjem, pa tudi delavcem in podjetnikom, bo zelo dobro služil.

Vabilo! Kranjsko gospodarsko društvo vabi vse svoje člane in po njih v-peljane goste za soboto, dne 28. t. m. ob pol 9 uri zvečer na družabni večer v hotel „Jelen“ v Kranju.

Razpravljalo se bo o važnih društvenih in gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo vsakega, posebej pa še vse davkoplačevalce.

Posebna vabila se ne bodo pošiljala.

„Ljudska knjižnica“ zopet posluje! „Ljudska knjižnica“ v Ljudskem domu v Kranju zopet izposoja knjige in revije leposlovne in poljudno-znanstvene vsebine. Knjižnica bo odprta vsako nedeljo in praznik od 9-11 ure dop. Knjižnico vodi in upravlja — kakor pred leti — požrtvovalna in dolgoletna knjižničarka gđc. Roza Benedikova.

Za romanje k Mariji na Trsat o Binkošti se morate takoj prijaviti in čimprej plačati vozovnico in izkaznico, ker smo rezervirali prostor samo še za 150 romarjev. Podrobna pojasnila v listu „Preporod“ dobi vsakdo zastonj. Pišite dopisnico na naslov: „Sveta voj-ska“ Ljubljana, Tyrševa c. 17.

in plodonosnem pastirstvu pomagale, kakor n. pr. Apostolstvo mož in fantov, Elizabetna konferenca in Katoliška akcija.

Bil je velik dobrotnik revežev, ki ga bodo zelo pogrešali, ko jim je tako rad delil razne podpore.

Ni se pa udeleževal samo pri cerkvenih organizacijah, temveč je sodeloval tudi pri vseh gospodarskih zadrugah in društvih. Ustanovil nam je prepotrebno domačo hranilnico in posojilnico, katero je tudi vodil od ustanovitve do svojega odhoda. Ravno tako je vodil tudi podružnico kmetijske družbe, sadjarstvo in vrtnarsko podružnico ter sodeloval tudi pri ustanovitvi živinorejske zadruge, katera se je pa na žalost morala likvidirati. Popravil nam je tudi župnišče, ki je sedaj kras Kovorja in mu daleč naokrog ne najdeš enakega. Preuredil je cerkveno pokopališče, naredil v cerkvi nov kor in orglje. Podaril je knjižnici mnogo lastnih dragocenih knjig itd. Bil nam je res skrben oče, k njemu se je zatekalo vse po razne nasvete, katere je zelo rad dajal iz svoje bogate izkušnje, zato ga je vse iz srca ljubilo in spoštovalo. Zato se mu farani kar najpristrčneje zahvaljujemo in ga bomo tudi obdržali v najlepšem spominu. Na njegovem novem mestu pa mu želimo kar največ uspeha in blagoslova božjega. Bledu pa častitamo, da so dobili tako dobrega in plemenitega g. župnika.

Z našega Bleda

Društveno življenje v pretečeni zimski sezoni je bilo precej živahno, bodisi na udeleževanju na odru ali pa v posameznih odsekih. Želeti pa bi bilo, da se v bodoče še bolj poživijo.

Knjižnica Prosvetnega Društva zaključila poslovanje prihodnjo nedeljo dne 29. t. m. in bo zopet odprta v jeseni po Malem Šmarnu. Ima bogato zbirko slovenskih knjig, med njimi skoraj vsa dosedaj izšla novejša slov. dela in prevode.

Novega župnika v osebi nekdanjega blejskega kaplana in dosedaj župnika v Kovorju pri Tržiču, g. Fr. Zabreta, smo dobili pretekli teden. Želimo mu obilo uspeha in blagoslova pri delu v blejski fari, ki je, lahko rečemo, vsled tujskega prometa, jako težka dušnopastirska postojanka na Gorenjskem.

Visok obisk smo imeli dne 16. t. m. na Bledu, ko se je pripeljal na obisk

in na ogled nove cerkvene slikarije vladika naš knez in nadškof A. B. Jeglič v spremstvu tajnika g. J. Jagodica in radovljanskega dekana g. Faturja. V spremstvu domačih gg. župnika in kaplana si je mili nam gost ogledal dosedaj izvršena slikarska dela mojstra g. Pengova in je bil s prekrasno izdelavo jako zadovoljen. Po ogledu so se gostje odpeljali v Begunje na dom našega si volasega vladike.

Cerklje

Dne 25. aprila je minilo 30 let, odkar je prišel med nas sedanji župnik in dekan preč. g. Franc Dolinar, ki je dne 23. marca obhajal tudi svojo 75. letnico. Pomembne so take obletnice, posebno, če jih obhaja duhovnik, dušni pastir tako velike fare, kot je cerkljanska. — Omenimo naj, da se je na njegovo prizadevanje zgradil naš veliki Ljudski dom. Tudi je bil vsa leta načelnik Hranilnice in posojilnice v Cerkljah, kar je bilo posebno zadnja leta združeno z mnogimi skrbmi. — Zlasti pa priča o slavljenčevi gorečnosti za božjo čast na zunaj prenovljena farna cerkev, novi oltarji v njej, obhajilna miza in še mnogo drugega, zlasti po podružnicah se je za njegovega župnikovanja mnogo preuredilo. — Zlasti pa je znana njegova velika darežljivost. Za vse to smo slavljenču farani hvaležni. — Slavljenec ni kaj dal na zunanje uspehe, pač pa je s svojim doslednim dušnopastirskim delom in zlasti s svojo molitvijo dosegel, da so Cerkljani ostali to, kar so vedno bili; globoko v veri zasidrano kmetско ljudstvo — to je dandanes zelo veliko. Mož na zunaj trd, v srcu dober kot oče, ali ni v njem utelešen tip Gorenjca s širokih polj pod Grintovcem! Trd kot gore, v srcu dober kot kruh. Zato je postal slavljenec eden izmed nas in mu želimo, da bi ostal še dolgo naš dobri dušni pastir.

Šenčur

Birmovanje. V Šenčurju je bila 22. aprila t. l. sv. birma, ki se je izvršila v najlepšem redu in sijaju. Posebno nas veseli to, da je šenčurska fara stopila med tiste fare, ki imajo sv. birmo na nedeljo. Župna cerkev je bila za to svečanost tako bogato in okusno okrašena, da so jo hodili celo tujci gledat

in občudovat. V soboto je čakalo škofa toliko ljudstva, da so po sprejemu napolnili cerkev do zadnjega kotička, pa še niso mogli vsi v cerkev. Škof je s svojo preprostostjo in prijaznostjo napravil najboljši vtis na vse, brez izjeme. Zvečer so mu cerkveni pevci iz vse fare priredili podoknico, ki je izpadla nad vse veličastno.

Birmancev je bilo 331. Od ljudstva je bil Šenčur kar natrpan, vendar se ni dogodil noben neljub slučaj. Popoldne je škof — vidno zadovoljen — zapustil Šenčur skozi gost in dolg špalir zbranskega ljudstva. Spremljala ga je — prav do Kranja — dolga vrsta konjenikov in voz deklet, vsi v narodnih nošah.

Priprave na sv. birmo je skušala motiti petorica fantov, ki se je čutila nekaj užaljena radi mlajev. Napadli so dekleta, ki so v cerkveni dvorani pletle vence za birmo in pri tem »delu za blagor naroda« razbili okna na dvorani. Vendar so se kljub temu vse priprave izvršile po načrtu. Razen te nadebudne petorice nihče ni motil ali ogrožal reda v Šenčurju. Vse govorice o nameranih pobojih in splošnem krvoprelitju so bile prazne besede. Vsi, ki so tem govoricam nasledili, so sijajno pokazali, da prav nič ne poznajo resničnega položaja v Šenčurju.

Tržič

Nove orgle. V nedeljo pop. so našo cerkev zopet napolnili lepo doneči glasovi orgel. V treh mesecih je orglarski mojster Jenko iz Ljubljane naše 100 let stare orgle povečal in popolnoma prenovil, da lahko govorimo o novih, četudi so v stari omari in jim do vaja sapo še stari meh in je tudi nekaj piščali od prej uvrščenih med novimi. Piščali so skoraj podvojene in jih je sedaj 1901 v 26 registrih. Farani so s polnim umevanjem razumeli potrebnost tega dela, kar so pokazali v nedeljo dopoldne pri cerkvenem darovanju. Saj se je dvignila kar vsa cerkev — še otroci so doprinesli svoj delež — in ko so orgle popoldne slavnostno zapele, je g. župnik z veseljem molil: Hvala Bogu, plačane so pa tudi že. Ob slovesni blagoslovitvi in slavnostnem koncertu je bila cerkev razprodana, četudi je bila vstopnina precejšnja. Med občinstvom smo opazili več odličnih osebnosti. Mnoge pa je zadržal pogreb

p. Hugolina. V polnem ornatu in ob številni asistenci je orgle blagoslovil g. stolni dekan dr. Fr. Kimovec, ki je nato v govoru razložil nove orgle. Sledil je pevski koncert domačega pevskega zbora pod vodstvom g. organista M. Planinška, na orglah pa je odigral vmes nekaj komadov g. prof. Matija Tomc. Koncert je vseskozi dobro uspel, najbolj pa je ugajal moški zbor; prav bi bilo, če bi ob takih prilikah zapeli tudi nekaj lažjih, čeprav že znanih pesmi, ker take sežejo navadno bolj do srca.

„Deseti brat“, ki je zadnjič napolnil dvorano „Našega doma“ in žel polno pohvale, bo ponovljen v nedeljo popoldne ob treh. Tudi okoličani imajo priliko, da si to res lepo domače delo ogledajo.

Naklo

V nedeljo smo sprejemali prevzvišnega nadpastirja g. knezoškofa dr. Rožmana. Nasproti smo jim pohiteli na konjih, kolesih in vozovih. Sprejeli smo ga pred cerkvijo, kjer ga je pozdravil akademik Miha Benedičič. V energičnih besedah, ki so segle navzgor in tudi prevzvišenemu do srca, je orisal položaj in versko stanje v fari, ki ni najbolj rožnato. Prosil je Prevzvišenega naj s svojo dobro besedo ustvari zopet enotno fronto, naj zaceli rano medsebojnega sovraštva, ki je v Naklem posebno globoka in skeleča. Te besede pa so pri gotovih ljudeh naleteli na očiten odpor. Izgovorjena pa ni bila nikaka obremenilna beseda za g. župnika in nobena razbremenilna v prilog g. kaplanu. Orisano je bilo samo splošno stanje v fari in nič drugega. Zato so načrti in vsa tista jeza pri nekaterih „verniki“ brez pomena. Ako bi kdo hotel videti besedilo govora, ga ima na razpolago pri Benedičiču Mihaelu — cand. iur. Cegelnica št. 2. Vse informacije brezplačno! Sicer je bila pa vsaka beseda namenjena samo Prevzvišenemu in nikomur drugemu!

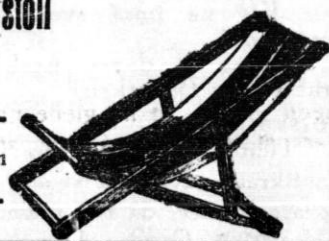
Ležalni stoli

samo

D. 45.-

s podaljškom

D. 65.-

IVAN SAVTNIK - KRANJ

GOSPODARSTVO

Nekoliko o naši davčni politiki in morali

Današnja gospodarska kriza ima, kakor po vsem svetu, tudi pri nas za posledico vedno večje padanje državnih dohodkov. Do leta 1930 je črpala država glavne dohodke iz posrednih davkov, monopola, carin in trošarin. Leta 1931. pa je nastal preokret in so od tega časa na teh glavnih postavkah dohodki v neprestanem padanju in so padli v pror. letu 1932/33. za okrog 1 milijardo dinarjev, ne všteti sto milijonski padec dohodkov v državnih podjetjih.

V interesu proračunskega ravnovesja je davčna politika šla za tem, da je zviševala in na novo uvajala že itak previsoke trošarine, ki so že v prvotni višini presegala plačilno zmoglost konsumentov. Tako se je zvišala trošarina na sladkor, na 7.50 oziroma 8.02 Din pri 1 kg in je razen v Italiji, najvišja v Evropi. Efekt tega zvišanja je bil padec konsuma za 50% in s tem zmanjšanje dohodkov na tej postavki. Davki, takse in trošarine na avtomobile so imele za posledico popolno propast avtomobilne trgovine tako, da smo danes po številu avtomobilov razen Bolgarije na zadnjem mestu. Še leta 1928 smo uvozili 2164 kom. avtomobilov za Din 89 milijonov,

v letu 1933 pa samo še 182 kom. za Din 6 milijonov. Poleg tega pa se je še kader avtomobilov zmanjšal za nad 40% in to baš radi previsoke obremenitve. Današnje naše avtomobilsko stanje more imeti usodne posledice tudi iz obrambnih ozirov. Z zmanjšanjem števila avtomobilov se je zmanjšala tudi potrošnja bencina in s tem je padel dohodek na trošarini, ki znaša danes Din 3.50 pri mešanem, ozir. Din 5.— od litra pri čistem bencinu. In ne samo to, da se je zmanjšala potrošnja, skrčil se je tudi obrat mehaničnih delavnic ter narastlo število brezposelnih šoferjev.

Sedaj pa je davčna politika prešla tudi na zvišanje neposrednih davkov in to v času najtežje gospodarske krize. Odpravljeno je znižanje zemljarine, povišala se je ocena, kakor tudi stopnja zgradarine, kar znižuje gradbeno delavnost, katera je padla samo v številu zaposlenih delavcev v tej stroki v dravski banovini v času od 1931 do 1933 za preko 7.000.

Zvišala se je tudi pridobnina in društveni in uslužbenški davek. Vsa ta zvišanja predvidevajo v tekočem državnem proračunu 472 milijonov dinarjev več dohodkov. Povečanje zemljiškega davka je prišlo v času popolne nerentabilnosti zemlje, v času najtežjega položaja kmet-

skega stanu; povečanje zgradarine v času največje brezposelnosti in padanja najemnin; povečanje pridobnine pa v času, ko rapidno posli nazadujejo in se režija zvišuje, saj so se na novo uvedle razne trošarine in povišale stare, uvedla trošarina na električno energijo, zvišali socialni prispevki, zvišal poslovni davek, uslužbenški davek itd. In vse to zvišanje nastopa baš v času, ko v gospodarskih podjetjih pod težo krize nastopajo poslovne zgube in se množe gospodarski polomi in je radi imobilizacije denarnih zavodov gospodarstvo zašlo v obupen položaj.

Zadnji čas so bile uveljavljene spremembe in dopolnitve zakona o neposrednih davkih, ki predvidevajo minimaliziranje davčne osnove in ki gredo za tem, da se pridobnina odmerja več ali manj po zunanjih znakih. Na novo se je uvedla dolžnost taksiranja računov, not itd., trošarina na cement, plinsko olje, mažo itd. Vse to tira gospodarski svet v neraspoloženje, ki ubija voljo po ustvarjanju, s čemur se krči poslovna morala, posebno pri malih podjetjih, ki so sorazmerno mnogo težje prizadeta.

Vsa ta bremena pa danes niso več v nikakem pravem sorazmerju z rentabilno gospodarstvom in gre v tem oziru današnja davčna politika le predaleč, ki

črpa že rezerve, brez katerih danes ne bi moglo več zdržati nobeno podjetje. In tudi te rezerve gredo h koncu in nevarnost je, da ne bodo vzdržale sedanje krize.

(Dalje prih.)

Izredna doklada za vse, ki so podvrženi uslužbenskemu davku. — Davčni oddelek finančnega ministrstva je izdal pojasnilo o načinu pobiranja izredne doklade na vse obvezance uslužbenskega davka v pror. letu 1934/35. Doklada znaša 1% celotnih prejemkov, ki so podvrženi uslužbenskemu davku. Od plačila doklade so oproščeni: hišna služinčad, delavci in dnevničarji, graničarji, orožniki in podčastniki ter staroupokojenici. Ker se doklade odmerjajo od kosmatih dohodkov, ki so podvrženi uslužbenskemu davku, se v osnovo za izračunanje te doklade ne morejo všteti odbitki po čl. 93. Zakona o neposrednih davkih.

Doklada se pobira obenem z uslužbenkim davkom. Kjer uslužbenci davek plačujejo po seznamu, se odtegne po seznamu tudi doklada. Višina doklade mora biti v seznamu posebej označena. Kjer se plačuje davek v znamkah, se plačuje tudi doklada z nalepljenjem znamk v knjižico uslužbenskega davka. Ta postopek je stopil v veljavo s prvim aprilom t. l.

Vrednost denarja

Jugoslovanske botrje za devize so notirale dne 26. IV. 1934 za	Z 28-57/1, na- plačilom Nar. banke	
1 francoski frank	Din 2-26	2-90
1 angleški funt	" 176-—	226-16
1 ameriški dolar	" 34-—	43-69
1 italijansko liro	" 2-93	3-77
1 češko krono	" 1-43	1-83
1 nemško marko	" 13-56	17-42
1 švicarski frank	" 11-11	14-28
1 belgijski frank	" 8-03	10-32
1 holandski goldinar	" 23-20	29-81
Avstrijski šiling pa je notiral v priv. prometu Din 9-30.		

BIRMANCI, ŽENINI IN NEVESTE popust za vsa darila ali popravila, ki se strokovno izvrše v prvi zlatarski delavnici na Gorenjskem

B. RANGUS, KRANJ
velika izbira ur, zlatnine, srebrnine, očal, toplomerov itd.

Kupujem
staro zlato

Jur s pušo

Škotska

Škot sreča svojega sorojaka v Benetkah:

„Kaj pa delaš tu prijatelj?“
„Na ženitovanjskem potovanju sem.“
„Kje pa imaš svojo ženo, da ji čestitam?“

„Žena je doma ostala, je že enkrat bila v Benetkah!“

Šolska

Učitelj razlaga, da se en čut človekov dostikrat razvije na škodo drugega in vpraša učence, da mu povedo kak primer. Mali Gregec dvigne roko in se se odreže: „Naša teta ima levo nogo krajšo, ima pa zato desno daljšo.“

Od pijancev

Pijanec ponoči skuša odpreti vežna vrata svoje hiše. Ker se le predolgo mudi pri vratih, ga zapazi oko postave in ga potreplja po rami:

„Kaj pa vi tu?“

Pijanec:

„Domov bi rad, pa ne morem odpreti.“

Strážnik:

„Seveda ne morete odpreti, ker tiščite cigaro v ključavnicol“ Pijanec (v strahu):

„O hudirja, potem sem pa ključ pokadil!“

MALI OGLASI

Za vsako besedo v malih oglasih se plača 50 par. Najmanjši znesek je 6 D.

Otomane, divane, modroce in vsa v stroko spadajoča dela Vam nudi najceneje ter se priporoča **Viktor Tonejc** tapetnik, v hiši g. F. Azmana.

Vsa soboslikarska in pleskarska dela izvršujem točno, solidno in po nizkih cenah. Priporoča se Jernej Vombergar, Cerklje 30.

Vrtna ograja kakor vsa v stroko spadajoča dela solidno in poceni izvrši Čamernik, ključavničar, Cerklje.

Sprejme se fotografski vajenec v ateljeju E. Kramaršič, Kranj.

Času odgovarjajoče Vam očisti in zlika Vašo obleko, snežno belo opere perilo in ovratnike v kombinacijah tvrdka

FRANJO POTOČNIK

svetlolikalnica in kemično čiščenje oblek — Kranj

Cene času primerne!

Janko Rant Kranj

Trgovina z deželnimi pridelki in mešanim blagom. Spirit in žganje v odprtih in zaprtih steklenicah. — Na drobno in na debelo.

Telefonšt. 65 — Brzjavi: **RANT KRANJ**

Kolesa!

Nova 900 Din, plašči od 40 Din dalje kupite v **Cerkljah pri A. Lipar**

Botri in botrice!

Kam hitite po čevlje za vaše birmance? Nudimo vam elegantne čevlje ročnega izdelka za mal denar. Preden kupite, si oglejte našo veliko zalogo in se prepričajte o naših nizkih cenah.

Fr. Strniša, Kranj

Usnjarska in čevljarska zadruga

Runo'

r. 3. 30. 3. v Tržiču priporoča sledeče lastne in zato najcenejše izdelke:

ovčine v raznih barvah kozine za pletene sandale usnje za površnike, boks, ševro, juhtovino, galanterijsko usnje itd. **Obiščite nas!**

Krojači in šivilje!

Vse odrezke blaga na kg ugodno prodaste!

Lahek zaslužek!

Naslov v upravi

Vse za birmo

Pajčolani Din 33, 45, 55 — šopki Din 2, 3
Venčki Din 7, 10, 13, 15. Rožni venci, molitveniki.
Torbice za birmance Din 5, 8, 10, 12, 15
Posebno fino izdelane torbice Din 20, 25, 35
Bele rokavice in nogavice v vseh velikostih.
Beli svileni trakovi, verižice, zapestnice.

Srajce za birmance vseh vel. izdelamo v 24 urah.

Sukno za fantovske obleke Din 20—29, finejše Din 40, 50, 60.

Gladki modri ševjot, dobra kvaliteta D. 49, 60
Bela in barvasta svila za birmance od Din 12, 18, 25

Crepe de Chine v vseh barvah Din 30, 34, 48

Oglejte si našo zalogo!
Prepričajte se o nizkih cenah!

Ivan Savnik
Kranj

Vsake vrste rolete, žaluzije, zavese in samonavijalci.

PETER KOBAL

KRANJ

Dravska banovina - Jugoslavija

Zaloga pohištva. — Izdelovanje vseh najfinejših tapetniških del. Najcenejša postrežba, solidno delo. — Prepričajte se!

Oglašujte v Gorenjcu!

T

Moderno tiskarsko podjetje, specialno urejeno za izdelavo raznovrstnih letakov, reklamnih tiskovin in plakatov v eno in večbarvnem tisku po najmodernejših načrtih. Vsa v stroko spadajoča dela izvršujemo točno in poceni.

iskarna Tisk. društva v Kranju

Kmetijska okrajna zadruga v Kranju

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Največja vnovčevalna zadruga na Gorenjskem

Kupuje od svojih članov krompir, fižol in vse poljske pridelke po najvišjih dnevnih cenah.

Prodaja svojim članom umetna gnojila, cement, koruzo, semena, krmila, moko, motorje in vse specerijsko blago po najnižjih cenah.

Kmetovalci, bodite člani te zadruge!

HRANILNICA in POSOJILNICA v KRANJU

(Ljudski dom) r. z. z n. z.

Sprejema hranilne vloge in tudi vloge na tekoči račun. — Hranilne vloge se lahko vplačujejo tudi potom poštne hranilnice in so vlagateljem tozadevne položnice na razpolago.

Nove hranilne vloge se obrestujejo po dogovoru in se izplačujejo vsak čas brez napovedi.

Hranilne vloge se obrestujejo najugodneje.

Velika binkoštna prodaja po tovarniških cenah:

Kontenina bela	od Din 5-80	Izgotovljene moške srajce	od Din 18-—
Zefir za srajce	" 6-—	Štof za damske obleke	" 22-—
Šifon	" 8-—	Štof za fantovske obleke	" 22-—
Vel. izbira delen rut	" 7-—	Volneni poplin 100 cm	" 26-—
Deleni polvolneni	" 8-—	Štof za sportne plašče	" 32-—
Poplin za srajce	" 10-—	Crepe de Chine brez napake	" 32-—
Popl. za kombineže	" 11-—	Kamgarn za moške obleke	" 60-—
Klot za odeje 140 cm	" 16-—	Češki kamgarn	" 85-—
Platno za rjuhe 150 cm	" 16-—	Angleški kamgarn	" 160-—
Gradl za madrace po	" 17-—	Odeje iz klota, ročno delo	" 100-—

Oglejte si našo veliko zalogo in naše brezkonkurenčne cene!

Priporoča
se Vam

Logar & Kalan, Kranj

Manufakturna zaloga - Lastnik Srečko Vidmar.